Fórum ochrany přírody

STAROSTOVÉ

PIRÁTSKÁ STRANA

KDU-ČSL

ODS

TOP 09

ANO BUDE LÍP
POLITICKÉ HNUTÍ

ENVIRONMENTÁLNÍ VOLEBNÍ PROGRAMY

02
2025

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, vážené voličstvo,

dostává se vám na obrazovky velmi zvláštní číslo našeho časopisu. Víme, že je to ošemetné. Má odborný oborový časopis dávat prostor politikům, aby představili, co jejich strany pro přírodu udělaly a co plánují po volbách? Bude to někoho z našich čtenářů zajímat?

Řekli jsme si, že ano. Nebo minimálně by to tak mělo být. Oslovili jsme i ANO 2011, odpověď jsme ale nedostali. O představení předvolební analýzy jsme pak požádali Zelený kruh.

Vojtěch Kotecký v obecném vhledu do tématu poukazuje hned na několik zásadních problémů a jejich příčin týkajících se vnímání postavení ochrany přírody ze strany politiků. Rád bych na něj navázal ještě upozorněním, že ochrana a obnova přírody tvoří podstatnou část Green Dealu, o kterém všichni tak rádi hovoří, i když málokdo přitom tuší, co všechno se za zelenou dohodou v realitě skrývá. Je to totiž nálepka a zkratka, často manipulativně zneužívaná, která je typická pro předvolební rej.

Ale nebojte, již za dva týdny bude o rozložení sil ve Sněmovně rozhodnuto a začne opět čas na konstruktivní a věcnou spolupráci s politiky. Ať už volby dopadnou jakkoliv, bude zapotřebí ochranářská témata zdůrazňovat, aby bylo jasné, že stojí na vědeckých datech, mají podporu veřejnosti a jsou zásadní pro dlouhodobé udržitelné hospodaření v krajině.

Díky, že vy, naši čtenáři, zůstáváte aktivní.

Jan Dušek
člen redakční rady

OBSAH

// EDITORIAL
Jan Dušek 2

// AKTUALITY A ZAJÍMAVOSTI
Jak budovat odolnou krajinu?
Nový online kurz Klimaready pro české firmy
Alžběta Procházková 3

// ANALÝZY A KOMENTÁŘE
Proč mají politici rádi přírodu, ale zívají z ochranářských programů
Vojtěch Kotecký 4

Některé strany o ochraně životního prostředí mlčí
Petra Kolínská 6

Krajina jako priorita: Starostové spojují lokální zkušenost s celostátní politikou
Eva Volfová, Eduard Levý, Jana Krutáková a Jan Čížek 9

Piráti a ochrana přírody
Jiří Lehejček a Dan Leština 12

Od vize k realitě: Jak TOP 09 naplňuje odkaz memoranda o ochraně životního prostředí
Pavel Janda 16

Udržitelná ochrana životního prostředí podle ODS
Ondřej Krutílek 19

Čtyři roky pro přírodu: čistší vzduch, zdravější voda a půda, živější krajina
Petr Hladík 21

ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKA HNUTÍ ANO 2011 SVOBODA A PŘÍMÁ DEMOKRACIE (SPD) 25

MOTORISTÉ SOBĚ HNUTÍ STAČILO! 26

Fórum ochrany přírody 2/2025 ročník 11 vychází elektronicky 4x ročně zdarma vydává Fórum ochrany přírody, Rumburská 87, 277 21 , Liběchov IČO 227 19 466 redaktorka Markéta Dušková grafický návrh a úprava Edita Hrubešová redakční rada Jan Dušek, Michael Hošek, Jaroslav Obermajer, Tomáš Rothröckl, Petr Roth a David Storch
kontakt: info@forumochranyprirody.cz, +420 604 503 856
ISSN 2336-5056 číslo vychází 19. 9. 2025

JAK BUDOVAT ODOLNOU KRAJINU? NOVÝ ONLINE KURZ KLIMAREADY PRO ČESKÉ FIRMY

Změna klimatu už dávno není jen abstraktní hrozbou. Pro firmy představuje velmi konkrétní rizika – od sucha a extrémních veder přes rostoucí ceny vstupů až po hrozbu narušení dodavatelských řetězců. Mnohé podniky si teprve nyní začínají uvědomovat, že klimatická odolnost není jen otázkou udržitelnosti, ale i konkurenceschopnosti.

Právě na tuto výzvu reaguje nový projekt KlimaReady.cz, který má za cíl pomoci firmám – a také těm, kdo s nimi spolupracují, jako jsou správci krajiny, zemědělci či ochránci přírody – lépe porozumět tomu, jak se mohou připravit na dopady klimatické změny. Projekt vznikl ve spolupráci Světového fondu na ochranu přírody (WWF) Česko, Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a byznysové platformy Změna k lepšímu.

Projekt představuje firmám problematiku adaptace na dopady klimatické změny v 15tidílném online kurzu doplněném o praktický manuál. Kurz zahrnuje teoretické informace o změnách klimatu a jejich dopadu na podnikání i zcela praktické aspekty, jako je například možnost zvyšování odolnosti zemědělských komodit, adaptované stavební investice, hospodaření s vodou či snižování rizik v povodích. Jednotlivá témata dokumentují příklady z praxe a rozhovory s externími odborníky i zástupci firem. Kromě jiného kurz představuje také možnosti partnerské spolupráce mezi různými stakeholdery i napříč sektory a ukazuje, že klimatická odolnost podniků je příležitostí, jak propojit ekonomiku s ochranou přírody – a společně hledat řešení, která budou fungovat v krajině i na trhu.

Online kurz i praktický manuál jsou zdarma k dispozici na stránkách Klimaready.cz. Projekt je financován z prostředků Evropské unie v rámci Národního plánu obnovy prostřednictvím Státního fondu životního prostředí.

Alžběta Procházková

Foto Vít Lukáš

PROČ MAJÍ POLITICI RÁDI PŘÍRODU, ALE ZÍVAJÍ Z OCHRANÁŘSKÝCH PROGRAMŮ

VOJTĚCH KOTECKÝ

Mgr. VOJTĚCH KOTECKÝ, Ph.D.
Zabývá se vztahem české ekonomiky a environmentální politiky. Působí v Centru pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Deset let byl programový ředitel Hnutí DUHA a člen Rady vlády pro udržitelný rozvoj, poté působil v pražském institutu Glopolis.

Zhruba před šesti lety tehdejší ministerský předseda začal jezdit na výlety do přírody. Andrej Babiš nejprve vypustil sysly do Českého středohoří. Načež se vydal kroužkovat rákosníky za Pardubicemi, vracet perlorodky do Malše a raky na Křivoklátsko. Žádný tuzemský premiér v dějinách podobnou šňůru neudělal. Pro nás je ovšem zajímavá také proto, že možná dobře ilustruje, jak si ochrana přírody stojí v české politice.

Celkem dobře, ale poněkud bezradně.

Než půjdeme dál, asi bude potřeba varovnou vsuvku. Následující odstavce možná vyzní poněkud cynicky. Neměly by. Rozhodování v demokracii musí plus mínus odpovídat tomu, co považuje za správné a důležité většina voličů. Politici se někdy potřebují postavit proti majoritě. Nemohou to ale dělat soustavně. Proto profesionální politické špičky (a jejich poradci) průběžně sledují nálady občanstva. Někdy to překročí rozumné meze: správa státu řízená průzkumy veřejného mínění by byla neštěstí a Česko patří mezi země, kde se překračuje spíše často. Nicméně pro demokracii je zdravé, aby se politická řešení v hrubých rysech scházela s představami elektorátu. Ale k věci.

Premiérské výjezdy vyvolaly nejednu pochybnost či posměšek – pročpak má ministerský předseda vypouštět sysly do stepi? Politická odpověď je banální: pokud se profesionální straničtí poradci rozhodli takovou akci uspořádat (a navíc opakovaně), očividně si dobře spočítali, že u voličů získají body. Nás ovšem zajímá věcná stránka. Státníci podobné výjezdy dělají všude ve světě. S kamerami chodí do továren, přestřihují pásky u nových nádraží a ano, také navštěvují přírodu. Signalizují tím, že věc považují za důležitou. Pokud se tlustého razítka politické legitimity dostává ochraně přírody, je to pro ni vlastně pozitivní.

Což však nic nemění na tom, že jde o plácnutí do vody.

Čímž se vracíme k postavení ochrany přírody v české politice. Papírově je víceméně perfektní. Těší se silné a konzistentní podpoře veřejnosti. Šetření znovu a znovu ukazují, že velká většina lidí intuitivně považuje péči o přírodní svět za správnou i důležitou a straní jí také ve viditelných kontroverzích (viz Krajhanzl et Svobodová ve FOP 2/2019; Krajhanzl et al. 2018). Myšlenky ochrany přírody za sobě blízké považuje 76 % české veřejnosti a 81 % soudí, že vážným problémem je poškozování cenných území. Podobná čísla průzkumy ukazují soustavně už desítky let. A shoduje se s nimi hlubší filozofická perspektiva: 83 % Čechů a Češek si myslí, že zvířata či rostliny mají stejné právo na existenci jako člověk, a naopak pouhých 12 % považuje lidi za určené k tomu, aby panovali nad přírodou (Krajhanzl et al. 2018).

Česko není nikterak výjimečné. Naopak: výsledky korespondují se sdíleným rámcem evropské kultury, do něhož příroda viditelně patří. Například koncept panství nad přírodou má své přesvědčené zastánce ve všech zkoumaných zemích Evropy – jenomže ti nikde netvoří více než 15 % populace (Farjon et al. 2016). A na názory nemívá žádný měřitelný vliv, jestli se ptáme mužů, nebo žen, starších, či mladších lidí, v bohatších, nebo chudších státech kontinentu (Farjon et al. 2016; Knippenberg et al. 2018).

Političtí poradci data čtou a radí svým šéfům, aby se podle nich řídili. Proč se tedy česká politika dostává s ochranou přírody

do opakovaných konfliktů? Patrně to má tři typy příčin.

První je naprosto triviální. Část politiků skutečně vidí svět jinak než většina veřejnosti. Minoritu také musí někdo zastupovat. Dobrou ukázkou byla debata o Šumavě. Při soukromých diskusích s politiky se ukazovalo, že někteří opravdu upřímně nesdílejí a nechápou, proč by se část národního parku měla ponechat přírodní dynamice. Koneckonců 12 % je malá menšina – ovšem statisticky by se z ní mělo rekrutovat asi 24 poslanců a poslankyň v každé sněmovně. A někdy k ní shodou okolností může patřit také nějaký prezident.

Větší problém je, že se ochraně přírody nedaří překlenout mezeru mezi obsahem a příběhem. Političtí poradci si umí spočítat, že vypouštění syslů se bude líbit. Ale také si umí spočítat, že pro dejme tomu nový program financování péče o přírodu, který zahrnuje desítky položek včetně managementových intervencí ve prospěch biodiverzity xerotermních trávníků, se většina voličů nenadchne, protože ho za prvé nezaznamená a za druhé mu nebude rozumět. Nemají proto pro něj silnou motivaci. A ochraně přírody se nedaří viditelně propojit dejme tomu sysly s rozhodnutím o státním rozpočtu.

Tohle je samozřejmě vyhrocený příklad. Nicméně ukazuje na reálný problém. České politické strany mají překvapivě hodně úctyhodných expertů, kteří umí formulovat kompetentní, promyšlený a rozumný program, jak by stát měl chránit přírodu. Příspěvky v tomto čísle FOP jsou exemplární ukázkou. Roky s respektem sleduji procesí kolegů a kolegyň, kteří se rozhodli investovat několik let svého života do stranické politiky a dělají v ní praktickou a velmi užitečnou práci.

Nedaří se nám však seznam domácích úkolů převyprávět do něčeho jako odvážných zkratek. Projektů, jež splňují tři nezbytná kritéria zároveň. Jsou konkrétní (takže se dají překlopit ve výsledek), ambiciózní (takže mají viditelný smysl) a snadno srozumitelné pro každého (takže smysl uvidí také voliči a političtí lídři). Není to chyba kolegů a kolegyň v politických stranách – stejný deficit máme napříč oborem. Návrhy bývají většinou buď hodně koncepční a obecné, nebo naopak hodně detailní, technické a dílčí. Což neznamená, že by nedávaly smysl. Dávají. Akorát se z nich obtížně dělá populární politický program. Česká ochrana přírody potřebuje, aby její návrhy samy o sobě vyprávěly příběhy.

Třetí příčinou je, že se tohle někdy daří druhé straně. Myslím, že exemplárním příkladem je novela mysliveckého zákona, jež letos umřela v parlamentu. Věcně by o ni nemusel být spor. Politici ANO v minulosti opakovaně argumentovali, že zhruba takovéto reformy jsou potřebné. Oponentům se ale podařilo, aby opozičním lídrům spor představili jako dva momenty: sníží se minimální rozloha honiteb a desetitisíce myslivců jsou rozhodně proti. Naopak reformátorům se nepodařilo na druhou stranu položit dostatečně silný argument. Protivahou v diskusi nebylo zdraví lesů, se kterým by se těžko polemizovalo. Protivahou byl složitý balík nepřehledných technických změn.

Neznamená to, že by ochrana přírody měla převzít recepty demagogů. Nebude to mít nikdy politicky snadné, protože se často dostává do konfliktu s rutinním hospodařením. Má ale některé výhody. Kromě širokých sympatií také některé momenty ochrany přírody mohou být snadno atraktivní pro konzervativnější segment společnosti. Potřebuje ovšem sebevědomí a empatii, které umožní silný odborný kapitál proměňovat v politicky populární návrhy.

POUŽITÁ LITERATURA:

Farjon, H., de Blaeij, A., de Boer, T., Langers, F., Vader, J., Buijs, A., 2016. *Citizen's Images and Values of Nature in Europe: A Survey of Nine Member States. PBL Netherlands Environmental Assesment Agency, The Hague.*

Knippenberg, L., de Groot, W.T., van den Born, R.J.G., Knights, P., Muraca, B., 2018. *Relational value, partnership, eudaimonia: a review. Current Opinion in Environmental Sustainability 35: 39-45.*

Krajhanzl, J., Svobodová, R., 2019. *Česká veřejnost a ochrana přírody. Fórum ochrany přírody 2/2019: 16-17.*

Krajhanzl, J., Chabada, T., Svobodová, R., 2018. *Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí: reprezentativní studie veřejného mínění. MUNI Press, Brno.*

NĚKTERÉ STRANY O OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ MLČÍ

PETRA KOLÍNSKÁ

PETRA KOLÍNSKÁ
Pracuje pro asociaci ekologických organizací Zelený kruh od května 2019 jako expertka na územní plánování a adaptaci měst na změnu klimatu. Od listopadu 2023 je ředitelkou Zeleného kruhu. Má dlouholetou zkušenost z práce pro občanský i veřejný sektor, v období 2014-2018 byla exekutivní političkou za Stranu zelených. Zaměřuje se na propojování znalostí a zkušeností z různých oborů. Specializuje se na témata rozvoj občanské společnosti, zapojování občanů do rozhodování adaptace na změnu klimatu.

PŘEDVOLEBNÍ ANALÝZA ZELENÉHO KRUHU

Před blížícími se volbami provedly členské organizace Zeleného kruhu analýzu volebních programů těch subjektů, které mají největší šanci překonat 5% hranici potřebnou pro vstup do Sněmovny. Analýza se zaměřila na témata spojená se životním prostředím a ochranou klimatu v širším slovy smyslu. Celkový obrázek o přístupů jednotlivých stran a hnutí k tématu pak dokreslují odpovědi na anketní otázky.

NEJLÉPE PŘIPRAVENÉ PROGRAMY

Z hodnocení vyplývá, že nejkomplexnější a konkrétně zpracované programy v environmentálních otázkách představily STAN a Piráti. Naproti tomu program hnutí ANO obsahuje kombinaci nekonzistentních návrhů – od škodlivých opatření přes konstruktivní body až po neurčité sliby bez možnosti reálného vyhodnocení. Koalice SPOLU zůstává u vágních formulací a SPD se environmentální problematice téměř nevěnuje. Stačilo! do redakční uzávěrky nezveřejnilo volební program, zaslalo však odpovědi na anketní otázky.

OBNOVA PŘÍRODY A BIODIVERZITA

Většina subjektů deklaruje podporu obnově přírodního charakteru krajiny, což je vzhledem k úbytku biodiverzity a degradaci půdy pozitivní signál. Nicméně žádný z programů nenabízí ucelený plán, jak spojit obnovu a dlouhodobou péči se stabilním financováním tak, aby bylo možné splnit evropský cíl: zajistit 10 % území pod účinnou ochranou do roku 2030.

SPALOVNY JAKO SLEPÁ CESTA

Znepokojující je široká podpora spaloven, označovaných za „energetické využití odpadů“. Ty přitom produkují tuny pevných zbytků s obsahem toxických látek, které budeme následně muset někam ukládat, a emise a skleníkové plyny srovnatelné s uhelnými elektrárnami. To není dobrý krok ani z hlediska dekarbonizace.

OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

V oblasti obnovitelných zdrojů existuje částečný konsenzus: STAN, Piráti, ANO i SPOLU se k jejich rozvoji hlásí, avšak konkrétnější návrhy přinášejí pouze první dvě jmenované strany. ANO sice slibuje rychlý rozvoj energetiky, zároveň ale signalizuje záměr zachovávat uhelné elektrárny a jeho program nese protievropský rámec. SPD a Motoristé sobě rozvoj obnovitelných zdrojů přímo odmítají. Naopak Stačilo! se v anketě postavilo k OZE pozitivně.

ŠIROKÝ ZÁBĚR HODNOCENÍ

Při hodnocení programů jsme vycházeli z témat, které jsme zpracovali do předvolebních doporučení zveřejněných na jaře 2025. Sledovali jsme, jak strany přistupují k potřebě obnovit přírodu a silněji chránit vybraná přírodně cenná území a jak chtějí tyto aktivity financovat. Posuzovali jsme návrhy na přírodní obnovu řek a plány na transformaci zemědělství směrem k udržitelným postupům, a zda mají plán pro adaptaci lesů na změnu klimatu. Zásadní pro nás byly také názory na modernizaci energetiky, rozvoj obnovitelných zdrojů, a řešením energetické chudoby. V oblasti rozvoje měst a obcí jsme hodnotili přístup k reformě územního plánování a podpoře udržitelné městské mobility. Součástí hodnocení je také téma udržitelnější živočišné výroby a ochrana divokých zvířat. Nakonec jsme zkoumali, jak programy reflektují naše mezinárodní klimatické závazky, jak

plánují využít evropské fondy a jak přistupují k prevenci vzniku odpadů a omezení toxických látek ve výrobcích. Sledovali jsme také postoje volebních subjektů k organizacím občanské společnosti.

SPOLEČNÉ SLABINY PROGRAMŮ

Co chybí napříč programy všech stran?

- plán na udržitelnější živočišnou výrobu,
- jasná opatření k prevenci vzniku odpadů,
- návrhy na dlouhodobé financování ochrany přírody.

Kompletní výsledky analýzy jsou dostupné zde.

		oblast	Piráti	SPOLU	Stačilo!	STAN
1.	Souhlasíte s tím, že Česko ukončí spalování uhlí do roku 2033 a učiní vše potřebné pro odstavování uhelných elektráren?	Energetika	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Spíše nesouhlasíme	Rozhodně souhlasíme
2.	Prosadíte výrazné zrychlení výstavby větrných elektráren skrze zjednodušování a zrychlování povolovacích procesů a připojování do sítě?	Energetika	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
3.	Zajistíte stabilní financování podpůrných programů pro zateplování domů a obnovitelné zdroje a nastavíte pravidla čerpání tak, aby na pomoc dosáhly i nízkopříjmové domácnosti, včetně těch v nájemním bydlení?	Energetika	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme
4.	Prosadíte postupné ukončení dotací do fosilních paliv?	En.	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
5.	Jste pro zavedení uhlíkové dividendy?	En.	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně nesouhlasíme	Bez odpovědi a bez komentáře	Spíše nesouhlasíme
5a.	Pokud souhlasíte se zavedením dividendy, souhlasíte s tím, aby uhlíková dividenda byla hrazena z finančních prostředků vybraných pomocí nové daně, kterou by platily fosilní korporace za nadměrné zisky	Energetika	Spíše nesouhlasíme	Rozhodně nesouhlasíme	Bez odpovědi a bez komentáře	Bez odpovědi a bez komentáře
6.	Navrhnete zavedení nové daně, která by nahradila končící windfall tax a kterou by platily fosilní korporace za nadměrné zisky?	Energetika	Rozhodně nesouhlasíme	Rozhodně nesouhlasíme	Bez odpovědi a bez komentáře	Spíše nesouhlasíme
7.	Souhlasíte s rozšířením přísně chráněných území na 10 % plochy ČR, aby se zlepšila ochrana cenné přírody a udržela stabilita ekosystémů?	Ochrana přírody	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Spíše souhlasíme	Spíše souhlasíme
8.	Souhlasíte s tím, že stát by měl lépe finančně podporovat správu chráněných území, aby péče o přírodu nebyla hrazena převážně z rozpočtu krajů a obcí?	Ochrana přírody	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme
9.	Zajistíte ochranu biodiverzitně cenných starých lesů v Krušných horách, ve Žďánickém lese, Chřibech, na Soutoku a na Křivoklátsku?	Ochrana přírody	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
10.	Zajistíte schválení zákona o myslivosti v takové podobě, která zajistí, aby přemnožená zvěř nelikvidovala nákladnou obnovu lesů a schopnost lesů odolávat oteplování?	Ochrana přírody	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Nevíme a máme komentář	Rozhodně souhlasíme
11.	Zaměříte se na obnovu přírodní krajinné struktury pro podporu biodiverzity, protierozní ochrany a zádrže vody v zemědělské krajině s cílem mít do roku 2030 pokryto alespoň 10 % zemědělské půdy zejména stabilními krajinnými prvky, biopásy nebo kvetoucími plochami?	Ochrana přírody	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
12.	Budete prosazovat zachování a obnovu přirozeného stavu řek místo jejich umělého regulování a výstavby přehrad?	Ochrana řek	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Nevíme a máme komentář	Spíše souhlasíme

		oblast	Piráti	SPOLU	Stačilo!	STAN
13.	Zasadíte se o odstranění bariér na 1000 km českých řek, aby se zlepšila jejich migrační prostupnost, zlepšila kvalita vody, a naopak snížilo riziko povodňových škod?	Ochrana řek	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Spíše souhlasíme
14.	Prosadíte zvyšování míry recyklace a předcházení vzniku odpadů tak, aby méně materiálů skončilo na skládkách a ve spalovnách?	Nakládání s odpady	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
15.	Navrhnete omezení produkce jednorázových plastových obalů, které znečišťují životní prostředí?	Nak. s odp.	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
16.	Navrhnete v rámci tvorby legislativy EU omezení produkce jednorázových plastových obalů?	Nak. s odp.	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
17.	Navrhnete zákaz nejnebezpečnějších toxických látek ve spotřebním zboží nad rámec evropské legislativy, jako tomu je např. v Dánsku či Francii?	Nakládání s odpady	Rozhodně souhlasíme	Spíše nesouhlasíme	Nevíme a nemáme komentář	Spíše souhlasíme
18.	Jste pro stabilní financování záchranných stanic pro divoká zvířata a navýšení státní podpory, aby nemusely spoléhat na nepravidelné dotace a sbírky a aby jejich provoz nebyl ohrožen a nestal se zátěží pro Integrovaný záchranný systém?	Ochrana zvířat	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
19.	Souhlasíte s tím, že vystavovat divoké druhy zvířat a vybírat na ně vstupné by měly pouze licencované zoologické zahrady chovající zvířata za účelem biologické rozmanitosti?	Ochrana zvířat	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme / Spíše souhlasíme	Spíše souhlasíme
20.	Souhlasíte s tím, že Česká republika potřebuje reformu legislativních pravidel pro územní plánování?	Územní plánování	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
21.	Pokud podporujete záměr reformovat územní plánování, považujete za důležité, aby úkolem územního plánování bylo vytvářet podmínky pro důstojné a dostupné bydlení; celkově posílit ochranu nezastavěného území a zapojit do územního plánování ekonomické nástroje?	Územní plánování	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
22.	Pokud podporujete záměr reformovat územní plánování, navrhnete posílení principů vyjednávání a dohody při tvorbě územně plánovací dokumentace, včetně včasného a faktického zapojení veřejnosti?	Územní plánování	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Nevíme a máme komentář	Spíše souhlasíme
23.	Zachováte nebo zlepšíte legislativní podmínky pro fungování organizací občanské společnosti?	Podpora občanské spol.	Rozhodně souhlasíme	Rozhodně souhlasíme	Nevíme a máme komentář	Rozhodně souhlasíme
24.	Zachováte nebo zlepšíte organizační podmínky pro fungování organizací občanské společnosti? (např. pravidla pro účast v pracovních orgánech veřejné správy, existence a zázemí Rady vlády pro NNO)	Podpora občanské společnosti	Rozhodně souhlasíme	Nevíme a máme komentář	Spíše souhlasíme	Rozhodně souhlasíme
25.	Zachováte nebo zlepšíte podmínky pro fungování organizací občanské společnosti v rámci dotačních programů (např. obvyklá míra spolufinancování; valorizace rozpočtů pro dotační programy, byrokratická zátěž spojená s administrací)?	Podpora občanské společnosti	Rozhodně souhlasíme	Spíše souhlasíme	Nevíme a máme komentář	Rozhodně souhlasíme

KRAJINA JAKO PRIORITA: STAROSTOVÉ SPOJUJÍ LOKÁLNÍ ZKUŠENOST S CELOSTÁTNÍ POLITIKOU

EVA VOLFOVÁ, EDUARD LEVÝ, JANA KRUTÁKOVÁ A JAN ČÍŽEK

Mgr. EVA VOLFOVÁ
Odborná konzultantka. Vystudovala ochranu životního prostředí, pracuje jako jednatelka firmy Planterra, externí poradkyně na Výzkumném ústavu pro krajinu, v letech 2022-2023 působila jako náměstkyně ministra životního prostředí.

Ing. EDUARD LEVÝ
Od roku 2023 působí jako náměstek ministra životního prostředí, dříve starosta Babic nad Svitavou. Vystudoval lesnictví na Mendelově univerzitě, pracoval ve školním lesním podniku ve Křtinách a u Lesů ČR. Dlouhodobě působí v komunální politice.

Ing. JANA KRUTÁKOVÁ
Poslankyně od roku 2017 a předsedkyně Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny. Je stavební inženýrka, bývalá ředitelka odpadové společnosti, působila jako starostka Moravské Nové Vsi.

Ing. PAVEL ČÍŽEK
Náměstek Plzeňského kraje pro oblast dopravy, místostarosta města Spálené Poříčí a místopředseda hnutí STAN. Vystudoval zemědělskou fakultu, pracoval v oblasti regionálního rozvoje, věnuje se dopravě a krajině.

NAŠE VIZE

Voda, půda, biodiverzita – to jsou témata, která starostové řeší každý den. Díky tomu mají jedinečnou zkušenost, kterou umí proměnit ve strategie platné pro celou zemi. V posledním volebním období jsme spolu s týmem odborníků připravili Politiku krajiny ČR, ale také připravili návrh akceleračních zón pro obnovitelné zdroje. Ochrana přírody není luxus, ale základ dobrého života. Od obcí přes kraje až po stát ukazujeme, že to jde, když se do toho pustíme společně a na dobrém odborném základě.

POLITICKÉ ZASTOUPENÍ STAROSTŮ V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ (2022-2025)

V uplynulém volebním období měli Starostové a nezávislí v oblasti životního prostředí a ochrany přírody významné zastoupení. Na Ministerstvu životního prostředí působila nejprve jako náměstkyně Eva Volfová, kterou později vystřídal Eduard Levý. Díky nim mohl STAN prosazovat priority přímo v řízení resortu – zaměřili jsme se především na krajinnou politiku a územní plánování. Neméně důležitou roli sehrála poslankyně Jana Krutáková, která stála v čele Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny. Výbor byl po celé volební období aktivní platformou, kde se setkávali zástupci politických stran, odborníci i neziskové organizace.

POLITIKA KRAJINY

Zkušenosti s řešením následků klimatické změny na úrovni obcí a krajů i úspěchy v nastavení krajinných prvcích nás vedly k diskusím o nejvhodnější formě, jak může

Činnosti výboru. Foto archiv STAN

stát co nejvíce systémově pomáhat s péčí o krajinu, se zlepšením jejího stavu. V širokém kruhu odborníků byla napřed pojmenována absence strategie pro krajinu, kterou jsme se rozhodli řešit tvorbou Politiky krajiny.
Navázal rozsáhlý proces přípravy v pracovních skupinách i meziresortní diskuse. Jde o ucelenou strategii, která propojuje otázky vody v krajině, biodiverzity, hospodaření i strategii pro sídla. Vizí je krajina, kde se dobře žije – pro lidi i přírodu. Politika krajiny je cesta, jak tuhle vizi převést do konkrétních opatření. V září 2025 Politika krajiny míří na vládu.
Významným krokem je i vytvoření metodiky krajinného plánování, které umožní lépe navrhovat konkrétní opatření v krajině, rozšířit místo pro vodu a přírodu, zároveň zajistit udržitelné produkční funkce i obyvatelná sídla.

Janovský mokřad o rozloze 71,2 ha se nachází v místě zaniklého rybníka Janov, poblíž dálnice D5. Vznikl činností bobra, Plzeňský kraj lokalitu vykoupil, vyhlásil zde přírodní rezervaci, dnes se tu pasou se pratuři a poníci. Foto archiv Eva Volfová

AKCELERAČNÍ OBLASTI

Myšlenka akceleračních oblastí urychlujících rozvoj obnovitelných zdrojů energie (OZE) je součástí evropské směrnice RED III. Jejím cílem je vyhledávat nejvhodnější místa v krajině pro umístění OZE. Mají zajistit zjednodušený povolovací proces i předejít nadměrnému poškození přírody. Stáli jsme u zrodu i procesu schvalování nového Zákona č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie. Pomohli jsme připravit a realizovat projekt datové analýzy, která identifikovala vhodná místa. Projednávali jsme návrhy s kraji a obcemi. V roce 2025 běží příprava územního rozvojového plánu, který by měl být příští rok schválen. Akcelerační oblasti jsou pro nás způsob, jak co nejlépe skloubit energetickou transformaci a ochranu přírody.

OBĚHOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ A ODPADY

Končící volební období se zdánlivě v odpadovém hospodářství nediskutovalo nic jiného než otázka zálohování PET lahví a nápojových plechovek. Problematika cirkulární ekonomiky a nakládání s odpady je skutečně zásadní. To si Starostové i starostové uvědomují napříč Českou republikou už řadu let, a proto již přes 20 let rozvíjí systém separace odpadů v obcích. I díky tomu se Česká republika umisťuje na předních příčkách v této disciplíně. Do budoucna však nesmíme usnout na vavřínech a vytvořit stabilní legislativní prostředí, stejně jako podporovat vznik dostatečných kapacit pro zpracování vytříděného odpadu abychom se dostali také na přední příčky v recyklaci. Vedle recyklace je třeba řešit i udržitelnost výrobků a jejich opětovné využití - podpora nábytkových bank, re-use center.

LESY, MYSLIVOST A NÁRODNÍ PARKY

V tomto volebním období se podařilo prosadit novelu lesního zákona, která reflektuje zkušenosti z posledních let, kdy probíhala kůrovcová kalamita a na zdravotním stavu porostů se výrazně podepisují vysoké teploty a sucho. Zjednodušuje pravidla zejména pro drobné vlastníky lesů a je výsledkem široké diskuze. Z našeho pohledu není na škodu ani zrušení minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin, jelikož negarantovalo zachování většího podílu těchto dřevin v dospělém porostu. Zde si umíme představit vyšší bonifikaci pro smíšené porosty po provedení výchovných zásahů. Na novelu lesního zákona byla navázána i novela zákona o myslivosti, která od počátku vyvolávala mnoho iracionálních diskuzí. Jednou z hlavních příčin neúspěchu této novely byla snaha snížit velikost honiteb a škody zvěří, které na mnohých lokalitách výrazně snižují vitalitu našich lesů. Očekáváme, že toto téma se znovu otevře v novém volebním období.
Novela zákona 114/1992 Sb. byla dlouho připravována a měla tři hlavní části: druhovou ochranu, ochranu vzrostlé zeleně v intravilánech a tzv. parkovou. Bohužel nahráním mnoha pozměňovacích návrhů na poslední chvíli ve druhém čtení, které z velké části nebyly ani s resortem či koaličními partnery projednány, se rozpoutalo mnohahodinové ostřelování, které ve finále způsobilo, že třetí čtení nebylo dokončeno. Novela u mnohých kruhů vyvolávala obavy, ale její legislativní podstata byla jistě krokem správným směrem.

CO BYLO OBTÍŽNÉ A CO NÁS BRZDILO

Uplynulé volební období ukázalo, jak moc je pro životní prostředí důležitá stabilita, odbornost a odvaha ke změnám. Bohužel, v této vládě se to přes naše úsilí nepodařilo tak, jak předpokládalo programové prohlášení. Po slibném rozjezdu se úplně změnila situace po začátku války na Ukrajině v únoru 2022. Celoevropsky zesílil hlas zemědělců a oslabily snahy o progresivní environmentální politiku, což se projevilo například i na složitém dojednávání nařízení o obnově přírody.
Přesto měli lidovci, kteří vedli jak ministerstvo životního prostředí, tak ministerstvo zemědělství, v rukou obrovskou příležitost

k propojení ochrany přírody, krajinné politiky a hospodaření s půdou. Místo skutečné spolupráce ale převážila opatrnost, vliv velkých agropodniků a strach z konfliktů uvnitř koalice.

Určitě je ale fér si přiznat, že se v prvním roce vládnutí podařilo zvládnout předsednictví EU v Radě ministrů životního prostředí, určitě i díky kvalitní práci zapojených odborníků.

CO SE PODAŘILO DÍKY STAROSTŮM

Starostové naopak dokázali využít svou zkušenost z obcí a prosazovali systémové změny od Politiky krajiny ČR, přes metodiku krajinného plánování, až po pilotní projekty typu akceleračních zón. Tyto projekty vznikly, rozběhly se a ukazují výsledky, budou základem postupu v dalších volebních obdobích. Díky podpoře ministra Kulhánka se snad podaří začlenit krajinné plánování do reformy územního plánování s cílem dát krajině víc prostoru pro vodu, přírodu i bezpečný rozvoj obcí. Tahle spolupráce ukazuje, že když se propojí odbornost a politická vůle, dají se i složité změny posouvat dopředu.

PRIORITY DO DALŠÍHO OBDOBÍ

Na základě zkušeností z posledních let a s ohledem na nové výzvy chceme v příštím období prosadit tyto kroky:

1. **Politika krajiny v praxi –** obnova mokřadů, cest, remízků, ochrana půdy
2. **Zapojení zemědělců a státních lesů –** férové motivace, jasná pravidla
3. **Aplikace akceleračních zón –** realizace projektů ve zjednodušeném povolovacím procesu
4. **Prosadit mysliveckou novelu –** podporu přirozeného růstu lesů
5. **Rozvoj národních parků a CHKO –** ochrana spojená s udržitelným turismem a vzděláváním
6. **Podpora adaptace obcí na změnu klimatu –** zelené prvky, hospodaření s vodou, energetické úspory

Box 1: Výbor životní prostředí (2022-2025)

Pod vedením Jany Krutákové se sněmovní Výbor pro životní prostředí stal skutečnou platformou pro dialog mezi obcemi, odborníky a státní správou. Výbor pravidelně otevíral důležitá témata, která se dotýkají jak ochrany přírody, tak života lidí v krajině. Uspořádal semináře k odpadové legislativě, pozemkovým úpravám nebo ochraně vody v krajině a přizval k nim starosty, experty i zástupce neziskových organizací. Významnou roli sehrály i kulaté stoly k připravovanému Národnímu parku Křivoklátsko, kde se podařilo dát prostor obcím a jejich připomínkám. Výbor také pomáhal prosazovat odborné pohledy do legislativy – například při řešení odpadových zákonů nebo při diskusích o ochraně půdy. Díky otevřenému přístupu se podařilo propojit místní zkušenost s odbornými doporučeními a posunout debatu o ochraně krajiny směrem k reálným řešením.

Box 2: „1000 a 1 cesta pro krajinu“ – cesta ven ze sucha

Protože na lokální úrovni doléhají projevy klimatické změny, už v létě 2019 jsme představili projekt 1000 a 1 cesta pro krajinu pro obnovu historických polních cest, které pomáhají zpomalovat vodu, omezovat erozi a chránit půdu. Pavel Čížek v červenci 2019 vysvětloval: „Chceme obnovit alespoň tisíc těchto cest – ukázat, že o krajině nemluvíme, ale skutečně ji pomáháme zadržet.“ Šlo o jednoduchý, ale velmi účinný nástroj, do kterého se hned zapojilo přes 100 obcí.

Box 3: Zdravá krajina Plzeňského kraje - inspirace pro další

Plzeňský kraj byl jedním z prvních, kde se podařilo propojit krajskou politiku samosprávy a praktickou péči o krajinu. Program Zdravá krajina vznikl z iniciativy místních starostů a odborníků a stal se inspirací i pro celostátní úroveň. Díky němu vznikají projekty obnovy mokřadů, polních cest a remízků, které pomáhají zadržovat vodu, zlepšují podmínky pro zemědělství a zároveň zvyšují kvalitu života místních obyvatel. Kraj pomáhá obcím i místním spolkům, aby mohly obnovovat mokřady a prameniště, zakládat nové remízky a zadržovat vodu v krajině. Díky tomu se daří realizovat opatření, která by samostatné obce nikdy nezvládly v takovém rozsahu. Kraj má možnost nejen plánovat, ale i opravdu pomáhat – zajistit peníze, koordinovat projekty a zaručit, že se do péče o krajinu zapojí co nejvíc obcí i lidí.

PIRÁTI A OCHRANA PŘÍRODY

JIŘÍ LEHEJČEK A DAN LEŠTINA
(s přispěním resortních týmů životní prostředí a zemědělství)

Mgr. Ing. JIŘÍ LEHEJČEK, Ph.D.
Přírodovědec, VŠ pedagog, vedoucí polárních expedic a laboratoře dendroekologie, předseda České technologické platformy pro ekologické zemědělství, vedoucí resortního týmu zemědělství Pirátské strany, telemarkový lyžař, bývalý náměstek ministra životního prostředí.

Mgr. DAN LEŠTINA
Poradce poslankyně Kláry Kocmanové, dlouholetý, dnes již bývalý člen vedení resortního týmu pro životní prostředí Pirátů. Dříve se odborně věnoval ekologii živočichů, nyní pracuje v ochraně přírody.

Piráti se jak ve vládě, tak ve sněmovně velmi aktivně věnovali tématům klimatu, přírody, krajiny a jejího obhospodařování. Až nepříjemně často však byli ti jediní, kteří veřejný zájem ochrany životního prostředí hájili. Z toho plyne, že většina pirátské agendy byla reaktivní, snažili jsme se především, aby vláda a Sněmovna pojistky na ochranu životního prostředí nerozbíjela.

Pirátský tým zabývající se životním prostředí je relativně pestré těleso, které se odborně opírá především o konzultace s předními českými odborníky na ochranu přírody, krajiny a klimatu, nevládními organizacemi, zaměstnanci státu, ale i zástupci byznysu. Kromě autorů článku zmiňme z nejaktivnějších členů např. Lukáše Blaženy Chorovského, environmentálního právníka a lídra v Ústeckém kraji, Kláru Kocmanovou, místopředsedkyni Výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny a Milana Daďourka, bývalého náměstka ministra zemědělství, ekologa a zemědělce.

AKTUÁLNÍ VIZE A PLÁNY

Pirátskou vizi v ochraně životního prostředí představuje probíhající aktualizace dlouhodobého programu. Dokument, kterým by se měli řídit všichni pirátští politici, se opírá o principy *předběžné opatrnosti a znečišťovatel platí.* Jeho leitmotivem je i sebevědomý a kompetentní stát hájící veřejný zájem, aktivní i v lokální i globální ochraně přírody. Takový stát, který se nebojí srozumitelně sdílet i nepříjemné informace o životním prostředí a je schopen efektivně zapojit veřejnost do rozhodovacích procesů. Pro podrobnosti odkazujeme laskavého čtenáře na současnou podobu tezí dlouhodobého programu ŽP. V programu do sněmovních voleb 2025 jsme konkrétnější (body 28 - 33 zde). Jako jedni z mála **zdůrazňujeme nezbytnost důsledné** (a současně sociálně citlivé) **klimatické politiky, jádro našeho programu potom leží v posílení péče o naši krajinu.**

Podstatná část naší krajiny je v zoufalém stavu, neschopná čelit dopadům sílící změny klimatu, neschopná nás chránit před povodněmi, suchem (retence vody v půdě je dle VÚMOP na polovině svého potenciálu) i erozí (ohrožena erozí je většina české zemědělské půdy). Krajina, ve které jsme v důsledku kolektivizace a porevoluční koncentrace zemědělských podniků přišli o více než 40 000 km okrajů zemědělských parcel, tak nabízí největší půdní bloky v EU a setrvalý pokles biodiverzity (dokumentovaný např. pomocí bird index ČSO nebo recentně ve vazbě na zemědělskou politiku; Reif et al. (2024)). Méně známým problémem je stav podzemních vod, kde je nadlimitními koncentracemi pesticidů, hnojiv a léčiv znečištěna více než polovina monitorovacích vrtů (ČHMÚ). K ochraně přírody a jejích ekosystémových služeb bychom proto (zejména ve popsaném tristním kontextu ČR) měli přistupovat podobně jako k výdajům na obranu státu. V obou případech pozbyde zbytek ekonomiky smyslu, pokud nebude na čem stavět.

ZEMĚDĚLSTVÍ, JEHO DOPAD NA PŘÍRODU A NAŠE BOJE O NĚJ

Piráti prosazují důslednou revizi podmínek zemědělských dotací, jejichž objem z EU se pro další období výrazně sníží. Cílem je zastropování a tedy omezení základních "nepodmíněných" příjmů na hektar pro největší podniky, které mají už tak velké výhody díky své velikosti. Naopak nenárokové dotace, které zahrnují péči o krajinu, biodiverzitu nebo welfare by zastropovány být neměly, ovšem měly by se transformovat na platbu za výsledek; jinými slovy čím více zemědělec podpoří veřejné statky (ekosystémové služby), tím více z veřejných peněz dostane.

Je třeba přiznat, že v rámci zemědělské politiky byla výše zmíněná reaktivní činnost Pirátů spíše neúspěšná, zejména

proto, že velká část je v kompetenci Ministerstva zemědělství, na jehož chod jsme měli minimální vliv, další část je potom přenesená do českého právního rámce skrze nařízení vlády. Zde se nám podařilo alespoň o rok odložit zrušení podílu mimoprodukčních ploch na podporu ekosystémových služeb, zejména biodiverzity (známé jako 10 % pro přírodu). Ve spolupráci s MŽP jsme potom mírně posílili ochranu a zjednodušili zakládání nových krajinných prvků.

Absolutním fiaskem je pojetí erozní ochrany, kde ani po několika letech projednávání nenašlo MZe dost odvahy, aby po zemědělcích za dotační peníze vyžadovalo byť jen dodržování zákona a mírné „protierozní" vyhlášky. Považujeme za skandální, že stát není ani v takto elementárních případech schopen obhájit veřejný zájem, ba co víc, špatnou praxi dotuje a skrze ministra zemědělství v Bruselu dokonce aktivně lobuje za to, aby protierozní opatření platila pouze na 4 % české půdy. Drobnou náplastí na prohry v oblasti zemědělské politiky je alespoň pirátské ukotvení rodinného zemědělského hospodářství do českého právního rámce, čímž bude pro rodinné podniky, o něž by zemědělství na našem venkově mělo být do budoucna opřeno daleko více než dnes, snazší podnikat, předávat farmu potomkům atp.

Pirátský tým pro ŽP na exkurzi na místě oceněné revitalizaci potoka v Krušných horách, na které se podílel jeho člen Vít Rous. Foto archiv Pirátské strany

LESY A PIRÁTI PROTI NEZÁJMU A LOBBY

Pro ochranu přírody jsou tradičně stěžejní lesní ekosystémy - lesnatost chráněných území v ČR je vysoce nad celostátním průměrem. Při zcela unikátní vlastnické struktuře lesů v ČR jde o ojedinělou příležitost, jak si ochranu přírody pořídit "za náklady", tedy bez dotací nebo regulací. Bohužel se to děje velmi málo a ačkoli i ve státním podniku Lesy ČR je patrný drobný pohyb ve směru zohledňování mimoprodukčních funkcí lesa, ochraně biotopových stromů, posilování přirozené obnovy, nebo pomalý odklon od klimaticky zcela neperspektivního smrku (např. Kašpar et al. 2024), stále se jedná o velmi málo využitý potenciál národního bohatství.

Podali jsme návrh na ukotvení zadržení vody v krajině, ochrany půdy a zvyšování biologické rozmanitosti jako hlavních účelů činnosti ve státních lesích přímo do lesního zákona. Byl ale smeten ze stolu všemi ostatními stranami zastoupenými v parlamentu, a to přesto, že ho podpořilo 381 vědců a lesníků podepsaných pod iniciativou Vědci pro les. Díky působení Pirátů ve vládě a v dozorčí radě LČR přestaly LČR alespoň těžit v místech, kde se to ekonomicky nevyplatí (např. špatně přístupné lokality nebo odloučené pozemky), je však spíše neuvěřitelné, že doposud se tak dělo. Stále chybí mj. důslednější, systematická, ochrana biologicky cenných starých porostů například v Chřibech nebo ve Vlárském průsmyku. O něco dále jsme v EVL Východní Krušnohoří nebo ve Ždánickém lese, i tam jde však zatím o memoranda, jejichž naplňování bude třeba nadále důsledně sledovat.

České lesy je také akutně potřeba připravit na přicházející klimatickou změnu. Ministerstvo zemědělství k tomu přistoupilo ale skutečně šalamounsky. Z lesního zákona vyškrtlo povinnost dodržovat podíl listnáčů při výsadbách (tzv. MZD) a další povinnosti, aby jedním dechem zavedlo platby ze státního rozpočtu pro soukromé vlastníky za přesně tyto věci, a nazvalo to platbami za adaptační opatření. Stát tedy zřejmě bude soukromým vlastníkům lesa platit za to, co doposud dělali ze zákona. V lese se tedy v lepším případě nezmění nic a stát to vyjde dle odhadů MZe na 7 mld. Kč ročně. To vše v situaci, kdy stát vlastní více než polovinu rozlohy českých lesů. Nejsme už na politické mapě úplnými nováčky, ale dopady klientelismu nás svojí pestrostí nepřestávají vzdělávat v lesnictví ani v zemědělství. V horším případě může jít o nový rozmach smrkových monokultur, mj. přímo na právě zalesňovaných rozsáhlých kůrovcových holinách, čímž vznikne velmi dobrý symbol nepoučitelnosti naší lesnické legislativy. Snažili jsme se tomu zabránit už při jednáních na ministerstvech a na vládě, poté i v Poslanecké sněmovně pozměňovacím návrhem, opět podpořeným zmíněným dopisem vědců, ale bohužel jsme byli jediní z celé vlády i opozice.

Dalším naším návrhem byl zákaz frézování pasek ve státních lesích. Jedná se o praktiku, při které se pomocí těžké techniky v rámci přípravy půdy na novou výsadbu "rozmixuje" veškerý život na pasece, pomalu se zotavující z nedávno proběhlé těžby. Pařezy, rostliny, houby, drobní živočichové. Asi není třeba dodávat, že jim to příliš neprospívá (populárně viz třeba Čížek 2021). Opět byl jednohlasně zamítnut Poslaneckou sněmovnou, stejně jako vyšší ochrana lesní půdy už při těžbě.

Z našich návrhů, které státním i soukromým lesníkům naopak ruce uvolňovaly, jmenujme návrh na zavedení desetileté lhůty, po kterou mohou po těžbě nechat působit přirozenou obnovu lesa. Odolnější lesy, vzniklé zcela přírodním způsobem, by to vytvořilo prakticky zadarmo a bez

omezování, prostě tam, kde by to hospodář chtěl. Opět to podpořil dopis vědců, opět jsme byli jedinou stranou, která pro návrh hlasovala.

Jako vládní strana jsme se také podíleli na prosazování hlavní teze novely myslivecského zákona: lepší regulace stavu zvěře, která působí obrovské škody na lesích, polích, majetcích i přírodě, a posílení vlivu vlastníků půdy na ně. To se podařilo dostat až do podoby sněmovního tisku, který se však kvůli nesouladu v řadách vládní koalice (proti byla bohužel velká část STAN a KDU-ČSL) ani za více než rok a čtvrt, kdy byl ve Sněmovně, nepodařilo projednat. Spadne tedy pod stůl i s několika dalšími změnami, které se do něj Pirátům podařilo prosadit: lepší přístup veřejnosti do dosud uzavřených obor nebo povinnost předem ohlásit hon obci. Dále jsme v rámci této novely chtěli zamezit tzv. norování, praktice, při které za drastických a krvavých okolností pro zábavu a tradici trpí jak lišky, tak lovečtí psi.

VOLNĚ PROUDÍCÍ ŘEKY

V programu pro volby následující klademe dále důraz např. na říční síť, která je do značné míry v zajetí zcela nevhodných odvodňujících profilů, čímž se podporuje jak sucho, tak rychlejší a razantnější nástup povodní. Všude tam, kde to neohrožuje lidi nebo klíčovou infrastrukturu chceme zintenzivnit využívání § 55 c) vodního zákona, který umožňuje úsek vodního toku prohlásit za takový, kde budou dominovat přirozené procesy a infrastruktura se tedy po povodni (ani jindy) nebude opravovat. Aktivním renaturacím říčních koryt samozřejmě fandíme, jde však o nákladný podnik, a tak všude tam, kde nejde vyloženě o biologickou prioritu, lze nechat efektivně působit erozní sílu vody a čas.

Ze strany odborné veřejnosti je ostře sledována problematika výstavby kanálu Dunaj-Odra-Labe a jeho "pohrobků", splavňování alespoň Odry a Labe. Zatímco se vládní koalice společně postavila za zrušení Zemanova extrémně megalomanského plánu, byli to Piráti, kteří museli ostatní partnery přesvědčovat o nesmyslnosti i jeho jednotlivých součástí, jako je splavnění Odry do Ostravy a stavby jezu na Labi v Děčíně, Přelouči a dalších místech. A to často identickými argumenty o zbytečných a velmi vysokých nákladech i škodě na životním prostředí i jednotlivých součástí, jen v menším měřítku. Nejlépe to může čtenář vidět na dohodě o splavnění Labe mezi ČR a Německem, kde jsme projednávání dlouho bránili, dokud jsme nezůstali poslední stranou, které na tom záleželo a dohoda byla odsouhlasena.

OCHRANA A OBNOVA PŘÍRODY

V odstavcích výše jsme postupně zmínili i většinu oblastí, kterými se zabývá evropské Nařízení o obnově přírody, které členské státy schválily v minulém roce a které Piráti vnímají jako obrovskou příležitost pro naši krajinu a prioritu následujících let. Klíčovým aspektem však bude jednak připravenost české státní správy, kterou jsme se snažili podpořit věnováním více pracovních míst v rámci MŽP na tuto agendu, což ale bohužel nebylo přijato. A jednak jím budou finance. Proto jsme rozjeli důležitou iniciativu se soukromým sektorem (včetně toho bankovního), v rámci které hledá stát společně s byznysem nové formáty, jak do obnovy přírody smysluplně dostat soukromé finanční prostředky. Mnoho soukromých subjektů si uvědomuje, že kde nefungují ekosystémy, nedaří se ani podnikání. Pro sektory závislé na primární produkci (zemědělství, potravinářství, stavebnictví atp.) to platí dvojnásob.

Velké množství zmařené energie a nadějí, ale i zažehnání hrozeb, je neschválení velké novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Novelizovat se toho mělo hodně:

- ochrana stromů ve městech (tuto změnu jsme podporovali i přes pár výhrad ke způsobu určení poplatků za kácení)
- navýšení pokut za ničení přírody (navýšení jsme dlouhodobě prosazovali - dnes se často spíše vyplatí zákony porušovat, než dodržovat)
- způsob, jakým se chrání ohrožené druhy (potřebná změna, v souladu s naším programem, byť výsledné znění bylo v odborné komunitě sporné)
- pravomoci orgánů ochrany přírody regulovat světelné znečištění (podporovali jsme)
- podpora opylovačů (v souladu s naším programem; mělo se využít hlavně pozemků ve veřejném vlastnictví, jako jsou městské parky nebo pozemky podél řek, silnic nebo železnic)
- fungování národních parků a vyhlášení nového na Křivoklátsku.

Právě poslední bod byl nejspornější a kvůli němu i tento zákon spadl pod stůl a velmi pravděpodobně se již do voleb neprojedná - ministr Petr Hladík nedokázal nový národní park prosadit proti odporu zbytku koalice i opozice, a protože všechna výše vypsaná témata Vláda spojila do jednoho tisku, neschválí se z nich žádné. A to ani přesto, že novela omezovala pravomoci správ národních parků a prakticky tak měla kvůli jednomu novému zhoršit ochranu

Pirátský tým pro ŽP na jednání s týmem pro dopravu na téma splavnění Labe a jezu v Děčíně, přímo na místě. Foto archiv Pirátské strany

všech ostatních. Situaci dále zablokovalo, že se ve Sněmovně navíc nešetřilo s pozměňovacími návrhy ze strany ODS, ANO a STAN, které kdyby byly přijaty, znamenaly by úplnou demontáž legislativní ochrany parků. Najednou by nic v národních parcích nebylo plošně zakázáno, rozhodnutí obcí o zástavbě by bylo nad ochranou přírody, musely by se postavit silnice skrz veškerou nejcennější přírodu vč. nepřístupného terénu… více viz jiná výzva více než 1200 vědců. Byli jsme opět jedni z mála, kteří se ústy poslankyně Kláry Kocmanové za národní parky postavili, když schválení ještě hrozilo.

Národní parky jsme před útoky na jejich ochranu museli bránit opakovaně. Při požáru v Českém Švýcarsku jich bylo nepočítaně a v nepřetržitém vysílání České televize se politici předháněli v tom, kdo navrhne drastičtější opatření. Vykácet široké pásy, vybetonovat požárními nádržemi, protnout požárními cestami, odstranit všechno mrtvé dřevo a nejlépe parky úplně zrušit. Bohužel nezůstalo jen u proslovů v televizi, Bezpečnostní rada státu usnesením č. 56 zřídila „odbornou pracovní skupinu za účelem optimalizace požární ochrany v lesích na území České republiky“. Piráti dlouhodobě prosazují transparenci, zvláště v oblasti životního prostředí, a přesun otázek veřejného zájmu do režimu Bezpečnostní rady státu považují za absurdní. V pracovní skupině jsme byli velmi aktivní, nicméně projednávaná témata a zastávaná stanoviska musíme vzhledem k formátu nechat na domyšlení čtenářů.

K novele zákona o ochraně přírody a krajiny zmiňme ještě jednu “drobnost”: povedlo se nám najít podporu u ostatních stran pro náš pozměňovací návrh, aby se zastavilo nesmyslné vyplácení stamilionových kompenzací újem z lesnického a dalšího hospodaření v chráněných územích na pozemcích státu. Jedná se o dobrý princip pro soukromé vlastníky - když je ochrana přírody obírá o zisk z jejich pozemků, stát jim to doplatí. Ovšem většina těchto prostředků jde dnes jiným státním organizacím, zejména Lesům ČR, s. p., které by ochranu přírody měly provádět automaticky a ze své podstaty. Bez zajímavosti není ani skutečnost, že tento finanční kolotoč (MF -> MŽP -> LČR (a další) -> MZe -> opět MF) zaměstnává desítky lidí a přináší množství soudních sporů mezi státními subjekty (nejčastěji na půdorysu AOPK - LČR), které opět zcela neúčelně živí soukromé právní společnosti. Tak snad si ostatní strany v novém volebním období na shodu vzpomenou.

Významně jsme podpořili vyhlášení nové CHKO Soutok, což byla priorita našeho programu, zejména díky práci našeho náměstka hejtmana Jihomoravského kraje Lukáše Dubce.

OCHRANA PŮDY PŘED ZÁSTAVBOU

Novela zákona o ochraně půdního fondu přinesla jednu hodně populární změnu: zákaz staveb pro obchod a skladování nad jeden hektar na nejúrodnějších třídách půdy. Pomohli jsme ji prosadit, přestože nám nepřijde příliš koncepční. Proč zrovna tento druh staveb a zrovna tam? Navrhovali jsme místo toho, aby MŽP připravilo komplexnější novelu, která by citelnými poplatky ocenila půdu nejenom z hlediska dobré zemědělské produkce, ale i funkcí jako je podpora biodiverzity nebo vodního režimu krajiny. To by mohlo významně ovlivnit, jestli se nové stavby postaví spíše na poli, nebo na cenném mokřadu vedle něj. Bohužel, ministerstvo zůstalo u obecných proklamací a jedné drobné změny (zahrnutí krajinných prvků do ZPF). Jako největší úspěch si tak můžeme připsat, že jsme pomohli zabránit tomu, aby se naopak stalo z ČR „logistické centrum Evropy”, tedy skladiště a rejdiště kamionů pro celý kontinent. Tato vize padla ze strany Hospodářské komory na sněmovním semináři pořádaném ODS. Prostředkem měl být pozměňovací návrh, který by zcela dereguloval výstavbu v určitých pásech podél dálnic, ale naštěstí se podařilo s koaličními partnery vyjednat, aby nebyl podán.

NAD RÁMEC BIODIVERZITY

Zmiňme ještě stručně oblasti, na které se sice Fórum ochrany přírody přímo nezaměřuje, ale považujeme je také za velmi důležité. Představili jsme návrh prvního českého klimatického zákona, který má zajistit vymahatelný rámec pro plnění klimatických závazků státu. Máme za to, že Česku dnes chybí jasná pravidla, jak naplňovat klimatické strategie a efektivně využívat miliardové evropské investice, což jinak hrozí neefektivním utrácením na obohacení oligarchů, jak se koneckonců již děje. Při vládních jednáních jsme prosazovali, do značné míry úspěšně, aby se příjmy z emisních povolenek nerozpustily ve státním rozpočtu, ale šly na mitigaci klimatické změny a adaptaci na ní. Apelujeme na bezodkladné zavedení sociálně-klimatického fondu a tzv. klimabonusu, aby se část vrátila přímo lidem, místo např. vracení těchto peněz firmám v těžkém průmyslu.

Velkou pozornost jsme věnovali welfare zvířat: povedlo se prosadit kamery na jatkách, byť ne úplně všude, kde by to bylo vhodné; drobně se upravily podmínky toho, co je možné považovat za zlepšení životních podmínek zvířat, na které je možné dostat dotaci; a dlouze jsme jednali o omezení chytání dravých ryb na trpící, umírající, ale stále živé nástražní rybky. Bohužel i v těchto snahách jsme zůstali osamoceni a na velkou reformu pro lepší podmínky zvířat se podpora nenašla ani mezi aparátem ministerstva zemědělství, ani ve vládní koalici – na rozdíl od třeba našich snah o větší ochranu lišek, kterou jsme zmiňovali výše, a kde se aktivistům povedlo strhnout velkou vlnu veřejné podpory.

ZÁVĚREM

Ochrana přírody v ČR nemá na růžích ustláno, přesto při mobilizaci veřejnosti, občanské společnosti, nevládních organizací, kompetentních státních úředníků, vědců i části byznysu dokáže hledat řešení a sebevědomě a konstruktivně oponovat privátním zájmům z odvětví jako jsou stavebnictví, doprava, zemědělství, lesnictví či průmysl. Potíží, ale i obrovskou devizou zůstává, že za ochranou přírody téměř nikdy nestojí privátní zájem, který je silným hnacím motorem změn. Na druhou stranu, výše zmíněný mix aktérů, z nichž každý přispívá svou části, dává záměrům ochrany přírody širokou legitimitu a i pro politika je potom nekomfortní vyjít vstříc pouze zájmům privátním. Je to náročné cvičení, které dalece přesahuje možnosti jedné politické strany, jakkoli je pro ni ochrana přírody důležitá. Přes všechny prohry a nedostatky, jejichž výčet není zdaleka úplný, tak do budoucna hledíme s mírným a opatrným optimismem.

OD VIZE K REALITĚ: JAK TOP 09 NAPLŇUJE ODKAZ MEMORANDA O OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

PAVEL JANDA

Mgr. PAVEL JANDA
Právník, který působil jako starosta Loun; v současnosti zastává pozici náměstka ministra životního prostředí, je člen programové rady TOP 09. V oblasti veřejné správy a ochrany přírody využívá zkušenosti z právní praxe i práce asistenta poslance.

Když si v roce 2017 sedli za jeden stůl tři bývalí ministři životního prostředí – Bedřich Moldan, Martin Bursík a Ladislav Miko – společně s dalšími předními odborníky, vznikl unikátní dokument, který se stal součástí tehdejšího programu TOP 09. Architektonický návrh budoucnosti. Ne však budovy, ale krajiny, kterou chceme předat našim dětem.

Jejich **Memorandum o ochraně životního prostředí** se nestalo jen dalším dokumentem v šuplíku. Podobně jako každý dobrý plán se toto memorandum přeměnilo v konkrétní zákony a vyhlášky. Z vize se během několika let stala hmatatelná realita.

Ochrana životního prostředí pro TOP 09 nikdy nebyla jen okrajovou disciplínou politiky. Je to konzervativní hodnota v tom nejlepším slova smyslu. Karel Schwarzenberg o životním prostředí, přírodě často mluvil jako o péči o dědictví, které má cenu zachovat. A právě tento přístup se stal základem našeho environmentálního programu, který se promítl i do koaliční politiky SPOLU a programového prohlášení současné vlády.

Dnes můžeme bilancovat: co se z původních plánů podařilo postavit a kam směřují naše další kroky?

OCHRANA PŮDY A KRAJINY: KONEC BEZBŘEHÉ ZÁSTAVBY A NÁVRAT ŽIVOTA DO POLÍ

Memorandum bilo na poplach kvůli alarmujícímu tempu, jakým mizela nejúrodnější půda pod betonovými halami a sklady. Naší odpovědí je historický úspěch

Bezděkov, podpora opatření na zadržování vody v krajině ze Státního fondu životního prostředí. Zdroj: archiv MŽP

v podobě **novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu.** Tento zákon konečně zavedl přísnou ochranu nejkvalitnější půdy I. a II. třídy, na které je nyní zakázáno stavět obří logistická centra a konvenční solární parky.
Zároveň jsme odstranili zbytečnou byrokracii a finanční zátěž pro ty, kdo chtějí krajině pomoci. Nově jsou krajinné prvky, jako jsou remízky, meze, stromořadí či mokřady, přímou součástí zemědělské půdy. Zemědělci a obce tak již nemusí platit odvody za jejich založení. Abychom tento proces aktivně podpořili, vyčlenili jsme téměř miliardu korun na dotacích na jejich tvorbu a údržbu.

OCHRANA PŘÍRODY A BIODIVERZITY: NOVÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ A SYSTEMATICKÝ BOJ S INVAZNÍMI DRUHY

V souladu s cílem Memoranda dobudovat síť nejcennějších chráněných území jsme po letech příprav úspěšně vyhlásili **CHKO Soutok,** která chrání unikátní komplex lužních lesů na soutoku Moravy a Dyje. Vzniká unikátní NPP Lom ČSA s rozlohou přes 11 km čtverečních, pokračuje proces vyhlašování CHKO Krušné hory a finalizovali jsme návrh na vyhlášení **NP Křivoklátsko.** V oblasti biodiverzity jsme přešli od obecných proklamací ke konkrétním činům a schválili historicky **první akční plán pro boj s invazními druhy,** který dává státu do rukou jasnou strategii a nástroje.

Na ministerstvu byl zpracován kvalitní návrh komplexní novely zákona o ochraně přírody a krajiny, který měl být dalším velkým krokem, bohužel jej kvůli obstrukcím sněmovna neprojednala.

ČISTŠÍ VODA A OVZDUŠÍ: PŘÍSNĚJŠÍ PRAVIDLA A REÁLNÉ NÁSTROJE PRO OBCE

Ekologická katastrofa na řece Bečvě ukázala slabiny naší legislativy. Reagovali jsme tzv. **„havarijní“ novelou vodního zákona,** která zpřísňuje prevenci, zavádí kontinuální monitoring pro největší znečišťovatele, vytváří digitální registr výpustí a až pětinásobně zvyšuje pokuty za znečištění.
V oblasti ochrany ovzduší jsme naplnili další z cílů Memoranda – novelou zákona jsme zvýšili poplatky za znečišťování a zároveň jsme obcím dali do rukou reálně použitelný nástroj pro **zavádění nízkoemisních zón** tím, že jsme odstranili legislativní bariéry, které jejich vznik dříve prakticky znemožňovaly.
Kromě přímého naplňování cílů Memoranda jsme se na MŽP spolupodíleli i na řešení nových výzev, jako je prosazení agrovoltaiky pro souběžnou produkci potravin a energie, masivní podpora energetických úspor v domácnostech prostřednictvím dotačních programů a omezení nebezpečné pyrotechniky na ochranu zdraví a ovzduší.
Velká změna byla připravena v oblasti zálohování. I zde jsme však narazili na Sněmovnu, která recyklaci PET lahví a plechovek nestihla projednat.

Polička, podpora zeleně ve městech ze Státního fondu životního prostředí. Zdroj: archiv MŽP

NAŠE PRIORITY DO BUDOUCNA: ROZUMNÁ OCHRANA PRO ZDRAVOU ZEMI

Tyto úspěchy jsou solidním základem – důležitým, ale rozhodně ne konečným cílem. Každý dokončený zákon, každé nové chráněné území, každá tuna ušetřených emisí nám říká, že cesta je správná. Zároveň ale ukazuje, kolik dalších schodů ještě musíme vystavět.
Zachováváme stejné principy jako na začátku: rozumná ochrana založená na odbornosti a praktických řešeních. Ne na hlasitých proklamacích od stolu, ale na skutečné znalosti terénu. Prostředí potřebuje lékaře, ne kazatele.

VODA V KRAJINĚ JAKO ABSOLUTNÍ PRIORITA

Klíčovým úkolem pro nadcházející období je adaptace naší krajiny na změnu klimatu, jejímž jádrem je hospodaření s vodou. Zaměříme se na komplexní opatření, která vrátí krajině schopnost zadržovat vodu a zmírní dopady sucha. Aktivně podpoříme obnovu mokřadů, zakládání lesních remízků a větrolamů a výstavbu retenčních nádrží. Budeme prosazovat takové zemědělské postupy, které brání erozi a podporují vsakování. Stejně důležitá je pro nás i čistota vod. Zlepšíme technologie čištění fosforu a dusíku, aby naše rybníky a řeky nezelenaly a mohly být opět domovem pro ryby. Rozšíříme systém kvalitních čistíren odpadních vod, zejména v blízkosti citlivých toků. Chceme také vrátit život do samotných řek – zahájíme program obnovy volně tekoucích říčních úseků a vrátíme jim jejich přirozené meandry. Současně s tím dokončíme systém protipovodňové ochrany našich měst a obcí.

ROZUMNÁ OCHRANA PŘÍRODY A ZELENĚJŠÍ MĚSTA

Naším cílem je přírodu chránit a zároveň ji rozumně využívat. Budoucnost vidíme v šetrném přístupu k lesnímu hospodářství, protože lesy nejsou pouhou továrnou na dřevo. Budeme hledat shodu se všemi partnery nad udržitelným hospodařením a zodpovědně připravíme Národní plán obnovy přírody a krajiny. Krásná a zdravá příroda musí prostupovat i do našich sídel. Podpoříme proto efektivní ozelenění měst a rozšíření zelených ploch. Ochráníme stávající stromořadí a budeme masivně podporovat novou výsadbu, především uvnitř obcí.

Diakonie Broumov, cirkularita materiálu, fotografie z návštěvy pana ministra Hladíka. Zdroj: archiv MŽP

Prioritou bude také modrozelená infrastruktura, která zajistí zadržování dešťové vody přímo ve městech, čímž uleví kanalizačním systémům a zabrání zbytečnému odtoku do řek.

VYVÁŽENÝ PŘÍSTUP K CHRÁNĚNÝM ÚZEMÍM

Zajistíme kvalitní správu našich chráněných území tak, aby se podařilo skloubit jejich ochranu s potřebami místních obyvatel. Chceme zachovat přírodní bohatství pro budoucí generace, ale zároveň rozumíme životu v těchto regionech. Posílíme proto práva obcí v národních parcích a vyřešíme systémové financování státní ochrany přírody. Naším jasným cílem je dokončit proces vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a Chráněné krajinné oblasti Krušné hory.

ODPAD JAKO ZDROJ: CESTA K CIRKULÁRNÍ EKONOMICE

Čeká nás revoluce v odpadovém hospodářství. Zaměříme se na recyklaci a využití odpadů jako cenného zdroje druhotných surovin a energie. Do roku 2030 se skládkování recyklovatelných a využitelných odpadů musí stát minulostí. Podpoříme proto výstavbu moderních recyklačních a třídicích zařízení. Zavedeme moderní a efektivní systém zálohování PET lahví a plechovek, aby nekončily v přírodě nebo ve spalovnách, ale vrátily se zpět do oběhu.

Posílíme systémy rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) a **rozšíříme princip „znečišťovatel platí“** na další komodity. Výrobci textilu tak budou muset na své náklady zajistit sběr a recyklaci, což ušetří peníze obcím i občanům. Zjednodušíme také administrativu – obcím bude pro evidenci odpadů stačit jediný výkaz. Podpoříme využití bioodpadu a gastroodpadu v biometanových stanicích a rozšíříme síť oprav en a reuse center. Chceme, aby se věci více opravovaly a méně se plýtvalo.

Osm let od prvního nápadu na papíře k fungujícím zákonům v praxi. To není politický sprint, ale maraton. Každý kilometr se počítá. Memorandum z roku 2017 se nestalo archiváliií, ale živým dokumentem, který stále určuje, kam směřujeme.

Ochrana nejcennější půdy, nová chráněná území, čistší ovzduší – každý z těchto úspěchů je vlastně potvrzením jednoduché pravdy: když se odbornost spojí s politickou vůlí a trpělivostí, věci se skutečně hýbou kupředu. Ne dramaticky rychle, ne vždy tak, jak bychom si přáli, ale systematicky a trvale.

Pro TOP 09 není ochrana životního prostředí módní vlnou, kterou by někdy mohla vystřídat jiná. Je to část naší politické DNA, kterou neměníme s volebními cykly.

UDRŽITELNÁ OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ PODLE ODS

ONDŘEJ KRUTÍLEK

Mgr. ONDŘEJ KRUTÍLEK
Analytik evropské legislativy a vysokoškolský pedagog. Působil v Centru pro studium demokracie a kultury, asistent v Evropském parlamentu, řídil analytické projekty včetně Evropského informačního projektu a byl jedním ze zakladatelů poradenské společnosti B&P Research. Od července 2024 je poslancem Evropského parlamentu (za ODS / koalice SPOLU).

Politika životního prostředí je v našem pojetí nedílnou součástí konzervativní politiky. Její význam zesílil zejména po vstupu České republiky do Evropské unie a v souvislosti s Green Dealem. Ochrana přírody pro nás však nikdy není jednostrannou záležitostí. Vychází z „trojúhelníku" udržitelného rozvoje, kde musí být v rovnováze ekologické, ekonomické i sociální hledisko.
Klimatická změna je realitou a nelze ji přehlížet. Odpověď na ni ale nesmí spočívat pouze v regulaci a dekarbonizaci. Prosazujeme proto klimatickou politiku, která kombinuje adaptační i mitigační opatření, opírá se o vědecký výzkum a inovace a staví na vzdělávání. Takový přístup umožní reagovat účinně a zároveň dlouhodobě udržitelně.
Současně si musíme uvědomit, že naše ekonomika vyráží do zelené transformace z obtížné startovní pozice. Překotné kroky by mohly ohrozit konkurenceschopnost firem a vyvolat odpor veřejnosti. Transformace má být příležitostí, nikoli hrozbou.

OCHRANA VODY – ZÁKLAD ŽIVOTA

Není budoucnosti bez vody. Proto klademe důraz na lepší hospodaření s vodou. Cílem je nejen omezení sucha, ale také aktivity zabraňující erozi či kontaminaci vody a půdy. Patří sem např. výstavba čistíren tam, kde dosud chybí, modernizace vodovodního potrubí, zadržování vody v krajině prostřednictvím mokřadů a důsledná péče o podzemní zdroje.
Současný systém správy vody je roztříštěný mezi dvě ministerstva, což vede k neefektivitě – proto prosazujeme sjednocení odpovědnosti.

ZEMĚDĚLSTVÍ ŠETRNÉ K PŘÍRODĚ

Ochrana přírody je úzce spjata se zemědělstvím. Podporujeme jeho adaptaci na změnu klimatu, ale způsobem, který je přijatelný pro samotné zemědělce. Namísto monokultur chceme rozvíjet pestřejší hospodaření a změna dotační politiky by měla motivovat k realizaci prvků podporujících krajinou a biologickou pestrost.
Budoucnost patří preciznímu zemědělství, novým technologiím a metodám, které jsou cílenější, efektivnější a spojují produkci potravin s ochranou přírody. To vede např. ke snižování objemu pesticidů a hnojiv nebo k pěstování odolnějších plodin.

PESTRÁ PŘÍRODA A NOVÁ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Pestrá příroda je klíč k udržitelnosti. Proto musíme posilovat biologickou rozmanitost, např. vytvářením květinových pásů okolo polí. Zároveň chápeme i nepříznivé jevy, třeba kůrovcovou kalamitu, jako šanci k obnově. Jsme pro rozšiřování chráněných území, ale bez vytváření „umělé divočiny". Součástí přírody je totiž i člověk – občan nebo turista.
V otázce pestré přírody hrají významnou roli i rybníkáři, kteří chrání celé ekosystémy a poskytují útočiště ptákům a obojživelníkům. A protože příroda patří i do našich měst, podporujeme jejich ozelenění – od zelených střech a fasád až po parky a aleje.

ZDRAVÉ A STABILNÍ LESY

Les není továrna na dřevo. Je to složitý ekosystém, který musí být chráněn a obhospodařován rozumně. Proto prosazujeme přirozenou obnovu lesů a výsadbu původních druhů dřevin, díky čemuž vzniknou lesy odolné vůči změně klimatu., Lesy musíme doplňovat o mokřady a tůně a zároveň musíme přistoupit k regulaci přemnožené zvěře – například i otevřením státních honiteb širší myslivecké veřejnosti.
Dřevo chápeme jako strategickou surovinu, u níž nesmí převládat pouhý export. Je třeba vytvářet přidanou hodnotu doma.

Jako alternativu ke konvenčnímu lesnictví chceme také podporovat agrolesnictví, které má celou řadu přírodě prospěšných prvků.

ČISTÁ MOBILITA

Kvalita ovzduší souvisí s dopravou. Veřejná doprava zůstává i nadále páteří udržitelného dopravního systému, proto podporujeme rozvoj vysokorychlostních tratí, modernizaci železniční sítě, regionální a městské hromadné dopravy.
Čistou mobilitu považujeme za prioritu, ale bez zákazů a vnucování jediné cesty. V osobní a nákladní dopravě prosazujeme technologickou neutralitu – někde dává smysl elektromobil, jinde spalovací motor, vodík nebo syntetická paliva.
Rozvoji musí pomoci infrastruktura. Chceme proto motivovat soukromý sektor k budování dobíjecích stanic nebo parkovišť P+R a K+R.

HOSPODAŘENÍ SE SUROVINAMI

Suroviny jsou tématem ekologickým, ekonomickým i strategickým. Stojíme za principy oběhového hospodářství. Podpoříme stavbu moderních recyklačních zařízení, jsme připraveni přijmout rozumně nastavené zálohové systémy.
Podporujeme opětovné využívání přečištěné odpadní vody, využití bioodpadu a gastroodpadu v biometanových stanic a chceme smysluplně uvádět v praxi evropskou legislativu k bateriím, obalům i ekodesignu.

KLIMA S ROZUMEM

Klimatická politika nemá být přijímáním nerealistických závazků. Pokud technologie neexistují, nedává smysl ukládat si nové cíle. Chceme se vyvarovat energetické a technologické závislosti na nedemokratických režimech.
Podpoříme investice do vlastního výzkumu a vývoje. Šanci vidíme v projektech, které mohou změnit budoucnost – termojaderná fúze, dlouhodobé ukládání energie, geoinženýring nebo technologie zachycování CO_2. Tyto směry spojují ekonomickou výhodnost s faktickým přínosem pro životní prostředí. Musíme se více zaměřit na adaptační opatření, která jsou snáze realizovatelná a přinášejí rychlejší efekt.

Stejně rozumný přístup chceme i v energetice: velké fotovoltaické a větrné elektrárny mají stát zejména tam, kde by jiné využití nebylo možné.
Takto chápeme ochranu životního prostředí: efektivně, dlouhodobě udržitelně a bez revolučních experimentů, které by mohly přírodě spíše uškodit.

ČTYŘI ROKY PRO PŘÍRODU: ČISTŠÍ VZDUCH, ZDRAVĚJŠÍ VODA A PŮDA, ŽIVĚJŠÍ KRAJINA

PETR HLADÍK

Mgr. PETR HLADÍK
Ministr životního prostředí ČR.
Vystudoval projektový management v IT na Masarykově univerzitě, pracoval jako projektový manažer a konzultant v ČR i Portugalsku. V roce 2010 vstoupil do KDU-ČSL, vedl Mladé lidovce, působil jako místostarosta Brna-sever a první náměstek primátora Brna. Od března 2023 je ministrem životního prostředí, kde se zaměřuje na udržitelný rozvoj a ochranu přírody. Pochází ze sedlácké rodiny, má pět dětí a pečuje o vlastní les.

Méně prachu ve městech, čistší řeky, lepší ochrana půdy a návrat života do krajiny – to jsou konkrétní výsledky mého úsilí na Ministerstvu životního prostředí (MŽP). Díky posílené legislativě, moderním technologiím a miliardovým investicím do zelené energetiky i ochrany přírody se podařilo nastartovat změny, které přinášejí hmatatelné benefity lidem i přírodě. Mezi hlavní úspěchy patří větší ochrana vody před ekologickými haváriemi, ochrana nejúrodnější půdy před zástavbou, rozvoj komunitní energetiky, renovace budov a energetická nezávislost, menší znečištění ovzduší, omezení pyrotechniky, vyhlášení nové CHKO Soutok, podpora obnovy krajinných prvků, podpora cirkulární ekonomiky či historicky nejvyšší investice do ekologického vzdělávání.

OCHRANA VODY

Novela vodního zákona: „Aby se neopakovala havárie na Bečvě“

Na 40 kilometrů toku řeky Bečvy v roce 2020 otrávily jedovaté kyanidy. Kauza se u soudu vlekla několik let, za bezprecedentní znečištění vody ale nakonec nepadl žádný trest. Podobná situace už se nesmí opakovat! Proto jsme **prosadili novelu vodního zákona**, která významným způsobem posílila ochranu našich řek. Díky ní můžeme pomocí monitoringu předcházet samotným haváriím na českých řekách, případně efektivně řešit problematické situace.

Jen pro ilustraci, v letech 2013-2022 došlo ke 2 107 haváriím na vodách, v 966 případech se nepodařilo prokázat původ. Chceme důslednější prevenci a kontrolu hlavních

Povodně v září 2024 - ministr životního prostředí Petr Hladík na výjezdu ve Frýdlantském výběžku. Foto archiv MŽP

Ministr Hladík u vyhlášení nové Chráněné krajinné oblasti Soutok - červen 2025 . Foto archiv MŽP

znečišťovatelů, kteří ve svých provozech pracují s nebezpečnými látkami. Proto jsme zavedli **kontinuální sledování vypouštěných odpadních vod**. Zároveň máme až **pětinásobně vyšší pokuty a nový digitální registr výpustí**, který výrazně ulehčí určení místa původu havárie i konkrétního viníka.

Pomoc při povodních v září 2024

Velkou zatěžkávací zkoušku pro nás, ale především pro zasažené obce, představovaly loňské zářijové povodně. V úzké spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem (ČHMÚ) jsme vydali varování a svolal jsem povodňovou komisi, která společně s dalšími resorty koordinovala krizové zásahy. Včasná opatření, zejména odpouštění vodních nádrží, pomohla zabránit mnohonásobně větším škodám. Na ty vzniklé pak jen **MŽP vyčlenilo tři miliardy korun, které významně pomohly při povodňových obnovách domácnostem i obcím**.

Výzvy se rozběhly hned na začátku října tak, aby se finanční pomoc dostala rychle do poškozených obcí a měst. **Finančně jsme jako vláda podpořili 20 146 domácností ze 154 obcí v celkové výši téměř 806 milionů korun a na obnovu vodohospodářské infrastruktury jsme poskytli 1,25 miliardy korun**. Díky tomu se podařilo obnovit dodávky pitné vody a opravit poškozené ČOV a kanalizace. V reakci na zářijové povodně jsme připravili také výzvu na budování protipovodňových opatření v České republice s alokací tři miliardy korun, kterou představíme během tohoto září.

Rovněž **pokračujeme v podpoře výstavby domovních čistíren odpadních vod** v obcích, které nejsou připojeny na kanalizaci zakončenou klasickou ČOV. **Máme připraveno na podporu 300 milionů korun a připravili jsme novou metodiku**, která pomůže obcím při rozhodování o nejvhodnějším řešení pro nakládání s odpadními vodami. Jako podstatné vnímám i **účinnější čištění krasových vod v Českém a Moravském krasu, na které jsme vypsali již druhou výzvu s celkovou alokací 1,2 miliardy korun**.

PÉČE O PŮDU A KRAJINU: PŘÍRODA ZPĚT DO POLÍ I MĚST

Ochrana nejúrodnější půdy a podpora krajinných prvků

Každý rok skončí pod zástavbou přibližně 700 hektarů zemědělské půdy, skoro polovina z toho jsou vysoce úrodná pole. Prosadil jsem proto **novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF)**, která zajistí, že velké halové komplexy nebo solární parky už nebudou stát na té nejcennější půdě. Že je změna potřebná, dokazují i čísla. V Česku máme nejvíce hal na počet obyvatel ve střední Evropě. Pro srovnání máme 1 100 m² hal na tisíc obyvatel, druhé Polsko má 757 a třetí Slovensko pouze 630. Na druhou stranu tu leží ladem přes 13 tisíc hektarů brownfieldů.

Naopak **zelenou dáváme rozvoji agrovoltaiky na zemědělské půdě**. Konkrétně na chmelnicích či v ovocných sadech pro posílení potravinové soběstačnosti a energetické nezávislosti farem. Díky tomu vzniknou vůbec poprvé právní podmínky pro souběžné využívání zemědělské půdy k zemědělskému obhospodařování i k výrobě elektřiny na více než 70 000 hektarech.

A konečně, novela podporuje také **snadnější návrat krajinných prvků do přírody**. Stávají se totiž nově součástí zemědělské půdy, a tak pokud chtějí zemědělci nebo obce vysázet stromořadí, jednotlivé stromy nebo udělat remízek, nemusí již platit za vynětí půdy. Vlastníkům a správcům pozemků navíc přispějeme na obnovu a tvorbu remízů, mezí, stromořadí, mokřadů a dalších krajinných a vodních prvků v rámci **dotační výzvy celkovou částkou 800 milionů korun a dalšími 100 miliony korun na údržbu těch stávajících**.

Ochrana přírody a krajiny

Jako zásadní se ukazují také změny v oblasti ochrany přírody a krajiny. Povedlo se nám prosadit důležitou ochranu jedinečného komplexu lužních lesů na jižní Moravě. Po devíti letech tak **1. července tohoto roku vznikla nová Chráněná krajinná oblast Soutok.** Jejím vyhlášením jsme splatili jeden z největších dluhů ochrany tuzemské přírody. Určitě by se to nepodařilo bez spolupráce s místními lidmi. Proběhly proto zhruba tři stovky jednání s představiteli obcí, místní veřejností, hospodáři, spolky a dalšími partnery. Jsem přesvědčen, že se nám podařilo vyvrátit mnohé pochybnosti a fámy, které každou změnu provázejí. Jedním z impulsů pro vyhlášení chráněné krajinné oblasti byla iniciativa místních lidí.

Dále jsme vyhlásili **v lednu 2025 novou ptačí oblast v Krušných horách**, která zajistí ochranu zejména ohroženému tetřívku obecnému nebo sýci rousnému. **Finálně je také připravený návrh Národního parku Křivoklátsko**, který z důvodu obstrukcí nestihla Poslanecká sněmovna projednat. Rozhodli jsme tak **podepsat společné**

memorandum za Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Lesy ČR a Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR **o hospodaření Lesů ČR na území budoucího NP Křivoklátsko. Ty zde budou dodržovat stejné podmínky, jako kdyby tam národní park již byl.** Zároveň počítáme s tím, že současný návrh zákona po volbách předložíme beze změn a budeme usilovat o jeho rychlé schválení, a to bez ohledu na výsledek voleb.

A v neposlední řadě jsme schválili vůbec první akční plán zamezující šíření invazních druhů, které mohou mít velmi negativní dopad na místní faunu a floru. Dokument zahrnuje 14 opatření v sedmi tematických okruzích: informovanost, metodickou a odbornou podporu, kontrolní činnost, ekonomické nástroje, legislativní nástroje, monitoring a výzkum. Uvědomujeme si, že ochrana přírody není jednorázové gesto, ale trvalý závazek. A mám radost, že čtyři roky intenzivní práce ukazují, že systémové změny se dít mohou – a mají konkrétní výsledky.

OCHRANA OVZDUŠÍ: MÉNĚ PRACHU A ZÁKAZ NEBEZPEČNÉ PYROTECHNIKY

Po změnách na poli ochrany vody a půdy jsme podnikli také kroky k efektivnější ochraně ovzduší. **V březnu tohoto roku začala platit novela zákona, která přináší sérii opatření pro zlepšení kvality ovzduší ve městech a obcích** a zároveň přispěje ke snížení administrativní zátěže firem.

Novela stavebním společnostem ukládá odpovědnost za minimalizaci prašnosti na staveništích a při demolicích, zvyšuje poplatky za znečišťování ovzduší a obcím dává možnost zavádět nízkoemisní zóny s pružnějšími pravidly. Rozšiřuje také povinné kontinuální měření emisí, které se od roku 2026 dotkne až 7 700 zdrojů a od roku 2028 se povinnost rozšíří na další segmenty, jako jsou sklářství, petrochemický průmysl nebo vápenky. Výsledky měření budou provozy nově posílat elektronicky do centrálního systému ČHMÚ v téměř reálném čase, což umožní prakticky okamžitý přístup k datům a firmám odpadne velká část administrativní práce.

Všechna nově platná opatření podle zákona o ovzduší mají společné cíle – zlepšit kvalitu ovzduší ve městech a obcích, více využívat digitální nástroje a snížit nadměrnou administrativu. Zároveň se ruší některé podmínky, které dnes v řadě míst zcela znemožňují zavedení nízkoemisní zóny. Jedná se například o využívání objízdné trasy po stejně kvalitní komunikaci, plošné výjimky pro rezidenty a fyzické označování aut emisními plaketami.

V roce 2023 Česko zaznamenalo historický úspěch, když se v produkci skleníkových plynů poprvé od roku 1990 dostalo pod hranici 100 milionů tun oxidu uhličitého. **Za jediný rok tak dokázalo snížit emise skleníkových plynů o 15 %** a významně se přiblížilo k evropskému cíli do roku 2030 zajistit snížení emisí v porovnání s počátkem 90. let nejméně o 55 procent.

Zábavní pyrotechnika, jejíž prodej a použití omezuje nově schválená novela zákona. Foto archiv MŽP

Omezení prodeje nebezpečné pyrotechniky

Letos se nám také podařilo prosadit novelu, která omezuje prodej a použití pyrotechniky. **S výjimkou nejméně nebezpečné kategorie F1 bude zakázaný prodej pyrotechniky mimo kamenné prodejny, zpřísní se pravidla online prodeje a zavede povinnost odborné způsobilosti pro nákup a používání vyšší kategorie pyrotechniky (F3). Posílí se také pravomoci obcí** pro regulaci pyrotechniky a zavedou se **minimální ochranné vzdálenosti při odpalování pyrotechniky od objektů**, jako jsou nemocnice, domovy pro seniory, chovy zvířat, ZOO či další hospodářské objekty. Záměrem je ochránit zdraví lidí a zvířat a omezit znečištění ovzduší i riziko požárů. Hluk tak nebude způsobovat stres dětem, nemocným či seniorům a nebude plašit hospodářská a domácí zvířata.

LEVNĚJŠÍ, ČISTŠÍ A BEZPEČNĚJŠÍ ENERGIE

Ke snížení emisí přispívá i modernizace energetiky, a to zejména v domácnostech. Důležitou roli hrálo zjednodušení dotačních programů podporujících energetické úspory budov, které pomohly lidem především na začátku války na Ukrajině, v době energetické krize a vysokých cen za energie.

Aktualizovali jsme program **Nová zelená úsporám,** aby lépe odpovídal potřebám dnešních domácností. Spustili jsme nový program **NZÚ Light** určený pro seniory, domácnosti pobírající příspěvek na bydlení či přídavek na dítě nebo pro lidi ve třetím stupni invalidity. Jeho výhodou je, že nabízí vyšší míru podpory a peníze předem. V roce 2023 jsme spustili také nový program **Oprav dům po babičce,** který poskytuje lidem finanční prostředky na komplexní renovace předem a není tak nutné mít našetřený vyšší obnos peněz. Díky zapojení bankovního sektoru mohou žadatelé navíc v tomto programu dosáhnout na **půjčku s poloviční úrokovou sazbou.** V rámci tohoto programu jsme podpořili již 18 tisíc žadatelů.

Podpořili jsme více než 230 tisíc nových fotovoltaických systémů na střechách rodinných a bytových domů. Foto archiv MŽP

V programu Nová zelená úsporám jsme **podpořili za celou dobu trvání na 600 tisíc domácností.** To je asi **15 % všech českých domácností a z toho 70 % bylo podpořeno za naší vlády.** O finanční podporu si tak řekly tisíce domácností, které by jinak modernizaci svého bydlení vůbec neřešily.

Udržitelnější a čistější výrobu energie jsme podpořili také investicemi do **výměny 130 tisíc starých kotlů,** kladně jsme vyřídili na **100 tisíc žádostí na pořízení tepelných čerpadel** a poskytli jsme **300 milionů korun na modernizaci a zlepšení energetické účinnosti veřejných budov.** Bylo **zatepleno více než 150 tisíc rodinných domů a nad 10 tisíc bytových domů.** V neposlední řadě jsme podpořili více než **230 tisíc nových fotovoltaických systémů na střechách** rodinných a bytových domů, čímž jsme splnili svůj slib více než dvojnásobně.

Dokončujeme zároveň akcelerační zóny, které zrychlí a zjednoduší výstavbu větrných elektráren. A více než **100 miliony korun jsme podpořili vznik energetických společenství** v rámci rozvoje komunitní energetiky.

INVESTICE DO EKOLOGICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Prosadili jsme také historicky **nejvíce finančních prostředků** do ekologického vzdělávání. V posledních letech zamířilo na podporu ekologických center více než 250 milionů korun.

NOVÁ ÉRA ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ: CIRKULARITA V HLAVNÍ ROLI

V květnu tohoto roku jsme na vládě schválili nový Plán odpadového hospodářství České republiky do roku 2035, který má zásadně proměnit přístup k nakládání s odpady. Cílem je výrazně omezit skládkování, maximalizovat recyklaci a přejít k cirkulárnímu hospodářství, kde se odpady stávají surovinou pro další využití. Plán klade důraz na rozšířenou odpovědnost výrobců, předcházení vzniku odpadů, ochranu kritických surovin a efektivní využití zbytkového odpadu. Obsahuje také ekonomickou analýzu, která odhaduje potřebné investice na 159 miliard korun.

VYHLÁŠKY, KTERÉ ZJEDNODUŠUJÍ A ZPŘESŇUJÍ PRAVIDLA

Během posledních čtyř let jsem na Ministerstvu životního prostředí prosadil také několik důležitých vyhlášek, které zpřesňují pravidla ochrany přírody a zlepšují nakládání s odpady i nebezpečnými látkami. Nová legislativa přinesla **přísnější podmínky pro nakládání s invazními druhy rostlin a živočichů**, jasnější **pravidla pro omezení jednorázových plastů a jejich evidenci**, a také **modernizaci systému používání sedimentů na zemědělské půdě** včetně přísnějších limitů rizikových látek. Do praxe byla zavedena také **pravidla pro bezpečnější nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu a s fluorovanými plyny**, které se používají například v klimatizacích nebo tepelných čerpadlech. Změny v oblasti **posuzování vlivů na životní prostředí zjednodušily procesy a umožnily jejich větší digitalizaci**, včetně online projednání. **Novela odpadové legislativy** pak usnadnila evidenci odpadů a zjednodušila administrativu obcím, firmám i provozovatelům zařízení.

ZDRAVÁ KRAJINA JE NAŠÍ BUDOUCNOSTÍ

Na další čtyři roky máme v KDU-ČSL stanoveny jasné cíle. Posílíme práva obcí v národních parcích a dokončíme proces **vyhlášení Národního parku Křivoklátsko,** stejně jako dokončíme **vyhlášení CHKO Krušné hory**. Naší prioritou je **udržení vody v krajině**. Nadále budeme podporovat obnovu mokřadů, remízků, výstavbu retenčních nádrží a obnovu meandrů řek tak, aby se zmírnily dopady sucha i povodní. Budeme **rozšiřovat čistírny odpadních vod a zlepšovat stav vodních toků**.

Důraz klademe také na **cirkularitu**. Je potřeba omezit plýtvání surovinami. Do roku 2030 skončí skládkování recyklovatelných odpadů a výrazně posílíme recyklaci i opětovné využívání věcí. Posílíme také **systémy rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR)** v souladu s principem ‚znečišťovatel platí', aby poplatky na svých bedrech nenesli občané a obce. Česká příroda je naším největším bohatstvím. Musíme ji chránit s rozumem tak, aby tu byla i pro naše děti a vnoučata. To bylo, je a bude vždy mým cílem i cílem Křesťanské demokracie.

ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKA HNUTÍ ANO 2011

• Pragmatický přístup a adaptace

ANO zdůrazňuje, že ochrana životního prostředí má být založena na reálných potřebách, efektivitě a dostupných technologiích. Klimatické změny vnímá jako skutečnost, na kterou je nutné se především adaptovat. Zmírňování emisí samo o sobě podle hnutí nestačí, proto má být hlavní důraz kladen na opatření, která občanům a státu přinesou praktické výsledky.

• Odmítnutí „zelených daní" a emisních povolenek

Hnutí odmítá zavedení nových ekologických daní pro domácnosti i osobní dopravu. Kritizuje také plánované rozšíření emisních povolenek (ETS2), které by podle ANO výrazně zdražilo energie a pohonné hmoty.

• Obrana spalovacích motorů

ANO nesouhlasí se zákazem prodeje aut se spalovacím motorem po roce 2035. Prosazuje zachování volby občanů mezi tradičními vozidly a elektromobily, bez povinného nařizování z Bruselu.

• Motivace místo donucení

Program odmítá nucené regulace, jako je povinné zateplování starších domů, zákaz plynových kotlů nebo omezení topení dřevem. ANO chce motivovat občany i firmy k ekologickým krokům dobrovolně, například prostřednictvím podpory a výhod, nikoli povinných zákazů.

• Kritika Green Dealu

ANO považuje Evropský Green Deal za „mrtvý projekt", který může ohrozit evropskou konkurenceschopnost. Hnutí požaduje jeho přehodnocení či zrušení a odmítá jeho automatické prosazování bez ohledu na reálné dopady.

Zdroj: oficiální program hnutí ANO pro oblast životního prostředí anobudelip.cz, sekce „Životní prostředí a zemědělství", doplněno z veřejně dostupného volebního programu pro rok 2025 https://www.anobudelip.cz/cs/bude-lip

SVOBODA A PŘÍMÁ DEMOKRACIE (SPD) s podporou Svobodných, Trikolory a PRO uvádí v programu k environmentálním otázkám následující:

• Odmítnutí Green Dealu EU

SPD zásadně odmítá unijní zelenou politiku, zejména tzv. Green Deal, který podle hnutí zdražuje energie, ohrožuje konkurenceschopnost průmyslu a zhoršuje podmínky pro zemědělce i domácnosti.

• Konec emisních povolenek

Požaduje zrušení systému emisních povolenek (EU ETS), a to včetně připravovaného rozšíření na vytápění a pohonné hmoty. Ceny energií mají být znovu pod kontrolou státu, nikoliv evropských burz.

• Energetická soběstačnost a státní dohled

Prosazuje, aby klíčové zdroje a infrastruktura – včetně vody, distribuce energií a ČEZ – byly plně pod státním dohledem. Podporuje výstavbu nových jaderných bloků s maximálním zapojením českého průmyslu a požaduje stoprocentní vlastnictví společnosti ČEZ státem.

• Pragmatická ekologie

Ochrana životního prostředí má být podle SPD postavena na realistických a ekonomicky únosných opatřeních. Strana varuje před „ideologickými experimenty" a zdůrazňuje nutnost vyvážit ekologické cíle s ochranou pracovních míst a životní úrovně občanů.

• Národní rozhodování

Legislativu v oblasti ekologie a energetiky má určovat Česká republika sama. SPD odmítá přenášení kompetencí na instituce EU a zdůrazňuje nutnost zachovat kontrolu nad přírodními zdroji i infrastrukturními sítěmi.

MOTORISTÉ SOBĚ

Přístup Motoristů sobě k environmentálním otázkám a ochraně přírody

• Odmítnutí „zelené revoluce“

Motoristé se staví proti současné klimatické politice EU, kterou považují za ideologickou a ekonomicky likvidační. Podle nich tzv. zelená energetika přináší pouze zbytečné náklady, destabilizuje elektrickou síť a zdražuje život občanů.

• Kritika emisních povolenek a daní

Systém emisních povolenek je vnímán jako nespravedlivý a škodlivý pro českou ekonomiku. Motoristé požadují jeho zásadní přehodnocení a odmítají rozšíření systému EU ETS2 na domácnosti a dopravu, protože by to znamenalo dramatické zvýšení nákladů pro občany i průmysl.

• Uhlí jako klíčový domácí zdroj

Uhlí je považováno za nejlevnější a nejspolehlivější komoditu, která má Česku zajistit energetickou soběstačnost přinejmenším v přechodném období. Strana zdůrazňuje, že elektrárny a teplárny již byly odsířeny a vybaveny technologiemi na snižování emisí.

• Obnovitelné zdroje pouze doplňkově

V českých geografických podmínkách podle Motoristů nemohou být OZE hlavním pilířem energetiky. Nemají být zvýhodňovány, protože jejich masivní podpora destabilizuje síť a přináší další finanční zátěž.

• Podpora jádra a moderních technologií

Jaderná energetika je chápána jako budoucí základní pilíř – Motoristé vítají nové bloky Dukovan a Temelína, rozvoj modulárních reaktorů i přečerpávací vodní elektrárny, které mají stabilizovat síť.

• Environmentální regulace „po česku“

Motoristé odmítají přejímat evropské klimatické normy, pokud podle nich ohrožují ekonomiku a životní úroveň. Preferují využívání domácích zdrojů a technologií, které již prokázaly schopnost snižovat škodlivé emise (odsíření, odlučovače popílku apod.).

• Priorita: soběstačnost a dostupnost energií před ekologickými cíli EU

Ochrana přírody v jejich pojetí není postavena na omezování tradičních zdrojů, ale na jejich technickém zefektivňování a na postupném přechodu k jádru a plynu.

HNUTÍ STAČILO!

ve svém volebním programu pro období 2025–2029 nezveřejnilo do vydání čísla podrobný plán zaměřený na environmentální politiku. V současnosti není k dispozici oficiální dokument, který by detailně popisoval jejich postoje a návrhy v oblasti ochrany přírody a životního prostředí.

Fórum ochrany přírody

FÓRUM OCHRANY PŘÍRODY představuje svobodný myšlenkový prostor založený na aktivním přístupu, vzájemné toleranci a schopnosti účastníků shodnout se na konsensuálních výstupech.

FÓRUM poskytuje prostor k diskusi, předávání poznatků a hledání řešení v různých aktivitách ochrany přírody. Zajišťuje svobodné vyjadřování názorů svých členů bez politických či institucionálních vlivů.

Fungování je založeno na permanentní názorové platformě v rámci provozu internetových stránek, na pravidelném setkávání a vydávání tohoto časopisu.

PODPOŘTE NAŠI ČINNOST

Snažíme se naše aktivity poskytovat zájemcům zdarma, což se daří díky projektům a další podpoře. Do budoucna se ale neobejdeme bez Vaší pomoci.

Vaše příspěvky můžete posílat na účet 2200318661/2010, použijte variabilní symbol 333.

DĚKUJEME VÁM

www.forumochranyprirody.cz